A.N. Groenewegen No. 4.20

RENTABILITEIT VAN DE GLASTUINBOUW IN NOORD-LIMBURG

Voorlopige berekening 1968

L 26
4.20 A

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT
DEN HAAG
24 JULI 1969
BIBLIOTHEEK

Juni 1969

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw

07559 : 1968

69/820

Inhoud

			Blz.
WOORD VOORAF			5
HOOFDSTUK	I	OPZET EN METHODE VAN HET ONDERZOEK	7
		§ 1. De steekproef	7
		§ 2. De periode waarop het onderzoek betrekking heeft	7
		§ 3. De groepering van de bedrijven	7
		§ 4. Berekeningswijze en terminologie	8
HOOFDSTUK	II	SAMENVATTING VAN DE RESULTATEN	9
		§ 1. De bedrijfsresultaten	9
		§ 2. De spreiding van de rentabiliteit	9
		§ 3. De spreiding van het ondernemersinkomen	12
		§ 4. Vergelijking met vorige jaren	12
		§ 5. De rentabiliteit van de bedrijven ingedeeld naar "grootte" op basis van jaarkosten	13
		§ 6. Vergelijking bedrijfsresultaten van het Westland, de Kring en Noord-Limburg	13
BIJLAGEN	1	Grondgebruik en arbeidsbezetting	20
	2	Bedrijfsresultaten	21
	3	Spreiding van het netto-overschot per f. 100,-- kosten	22
	4	Inkomen uit het bedrijf	23
	5	Algemene toelichting	24

Woord vooraf

In het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw en Visserij en van het bedrijfsleven jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken, geven wij hiermede een voorlopig verslag van de glastuinbouw in het gebied Noord-Limburg over het teeltjaar 1968.

De cijfers berusten op een begroting, in het bijzonder waar het de betaalde kosten betreft. De begroting is gemaakt met behulp van een enquête op de deelnemende bedrijven, waarbij o.m. gebruik is gemaakt van de fiscale jaarrekeningen over 1967 of van bescheiden die de basis vormen voor de vaststelling van de fiscale jaarrekening over 1968. De opbrengsten werden aan de opgaven van de veilingen en tuinbouwverenigingen en aan informaties van de bedrijven ontleend.

De definitieve resultaten zullen in 1970, te zamen met die van andere tuinbouwcentra, in één verslag worden gedocumenteerd.

Dit onderzoek is verricht door A.N. Groenewegen, onder leiding van A. Holkamp.

De Directeur,

(Dr. A. Maris)

Den Haag, juni 1969

HOOFDSTUK I

Opzet en methode van het onderzoek

§ 1. De steekproef

Het onderzoek is gebaseerd op cijfers van in totaal 57 bedrijven. Het gebied van onderzoek omvat de volgende gemeenten: Arcen en Velden, Horst, Sevenum, Maasbree, Helden, Belfeld, Tegelen en Venlo.

Als basis voor de keuze van de bedrijven hebben gegevens van de landbouwtelling 1965 gediend. De steekproef omvat in opzet 50% van die glasbedrijven in de genoemde gemeenten, waarvan de groenteteelt onder glas meer dan 80% van de totale arbeidsbehoefte uitmaakt. Het een en ander voor zover deze bedrijven tenminste aan één man volledig emplooi verschaffen en niet of slechts in zeer geringe mate met andere takken van bedrijf zijn gemengd.

Voor een uitgebreider verantwoording van de steekproef wordt verwezen naar een afzonderlijke publikatie 1), welke voor belangstellenden op aanvraag gratis verkrijgbaar is. De publikatie geeft ook inzicht in de frequenties van de bedrijven en van de arbeidsbehoefte (in manjaren per bedrijfsgrootteklasse).

§ 2. De periode waarop het onderzoek betrekking heeft

De resultaten hebben nagenoeg uitsluitend betrekking op het kalenderjaar 1968. Dit kalenderjaar valt voor de berekening van de kosten en de opbrengsten van de meeste produkten in dit gebied praktisch samen met het teeltjaar.

§ 3. De groepering van de bedrijven

De aan het onderzoek deelnemende bedrijven zijn in groepen ingedeeld Bij deze groepering is rekening gehouden met het bedrijfsonderdeel, b.v. verwarmd staand glas, dat een overwegende plaats (ten minste 65% van het in deze bedrijfsonderdelen gemiddelde geïnvesteerde vermogen) inneemt.

---

1) Universum en steekproef van de glastuinbouw in Noord-Limburg t.b.v. het rentabiliteitsonderzoek (aanhangsel verslagen No. 184)

De volgende groepen konden in dit verband worden opgenomen:

	Aantal bedrijven
> 65% verwarmd staand glas 1)	37
Waarvan overwegend tomaten 2)	(17)
Overige glasbedrijven	20
Waarvan met > 65% onverwarmd staand glas 1)	(14)
	57

De bedrijven zijn ook ingedeeld in 3 groepen van 19 bedrijven, naar grootte op basis van jaarkosten.

§ 4. Berekeningswijze en terminologie

Voor een toelichting van de wijze waarop de bedrijfsuitkomsten werden berekend en van de begrippen die daarbij zijn gehanteerd wordt verwezen naar bijlage 5.

1) Van het gemiddeld geïnvesteerde vermogen in glasopstanden, verwarmingsapparatuur, grond en vaste plantopstand.
2) Meer dan 65% van de oppervlakte verwarmd staand glas.

HOOFDSTUK II

Samenvatting van de resultaten van het onderzoek

§ 1. De bedrijfsresultaten

In bijlage 1 van deze publikatie zijn gedetailleerde gegevens opgenomen betreffende grondgebruik en arbeidsbezetting. Bijlage 2 geeft een specificatie van de kosten, de opbrengsten en het netto-overschot en bevat kengetallen waarin de rentabiliteit en het inkomen tot uitdrukking zijn gebracht. De uitdrukking vond in beide bijlagen plaats in gemiddelden per - naar bedrijfstypen nader onderscheiden - groepen van bedrijven.

In tabel 1 zijn de belangrijkste gegevens samengevat. Uit deze tabel blijkt dat voor de bedrijven gemiddeld een positief resultaat van f. 1,-- per f. 100,-- kosten is becijferd. Bij onderscheiding van de bedrijven naar bedrijfstype blijkt dat de stookbedrijven een positief resultaat hadden van f. 4,-- per f. 100,-- kosten, terwijl de overige glasbedrijven gemiddeld verliesgevend waren en wel tot een bedrag van f. 9,-- per f. 100,-- kosten.

Het netto-overschot per f. 100,-- kosten is in tabel 1 zowel in een gewogen als in een ongewogen gemiddelde tot uitdrukking gebracht. Bij de berekening van het gewogen kengetal is het totale netto-overschot van alle bedrijven van een groep gedeeld door 1% van het totaal van de kosten van die bedrijven. Voor de berekening van het ongewogen gemiddelde is deze deling voor elk bedrijf afzonderlijk verricht, waarna het gemiddelde van de kengetallen werd vastgesteld. In tegenstelling tot het gewogen gemiddelde, waarin een groot bedrijf zwaarder meetelt dan een klein bedrijf, wordt het ongewogen gemiddelde niet door de bedrijfsgrootte beinvloed.

§ 2. De spreiding van de rentabiliteit

In bijlage 3 is de spreiding van de rentabiliteit per bedrijf - voorgesteld door het netto-overschot per f. 100,-- kosten - grafisch weergegeven.

In tabel 2 is deze spreiding voor elk van de onderscheiden groepen van bedrijven samengevat.

Ter voorkoming van misverstand dient hierbij te worden opgemerkt, dat onder winstgevende bedrijven zijn verstaan bedrijven, waarvan de opbrengsten hoger zijn dan de kosten (het verschil is het netto-overschot) In de kosten zijn vergoedingen begrepen voor de handenarbeid van de ondernemer en de gezinsleden alsmede een rentevergoeding van 6% over het per 1-1-1968 geïnvesteerde vermogen.

Tabel 1. Samenvatting bedrijfsresultaten over 1968 (voorlopige cijfers, gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Bedrijven met > 65% 1) verwarmd staand glas		Overige glasbedrijven	
		totaal	w.v. overw.2) tomaten	totaal	w.v. met >65% 1) onv. staand glas
Aantal bedrijven	57	37	17	20	14
Staand glas verwarmd (are)	43	61	68	11	1
Staand glas onverwarmd (are)	22	9	10	44	46
Plat glas en open grond (are)	24	21	24	32	28
Arbeidsbezetting in manjaren	2,48	2,76	3,14	1,97	1,61
Geïnv. vermogen per 1-1-1968	157 000	185 000	215 000	105 000	87 000
Idem per manjaar arbeidsbez.	63 000	67 000	68 000	53 000	54 000
Opbrengsten	82 400	101 500	124 400	47 100	35 600
Kosten	81 400	97 400	112 000	51 700	39 600
Netto-overschot	1 000	4 100	12 400	⁄. 4 600	⁄. 4 000
Netto-overschot:					
per f. 100,-- kosten (gewogen)	1	4	11	⁄. 9	⁄. 10
per f. 100,-- kosten (ongewogen)	⁄. 5	⁄. 1	7	⁄. 11	⁄. 11
per f. 100,-- geïnv. vermogen	1	2	6	⁄. 4	⁄. 5
per manjaar arbeidsbezetting	400	1 500	3 900	⁄. 2 300	⁄. 2 500
Arbeidsinkomen per manjaar	10 800	11 900	14 600	7 900	8 100
Arbeidsinkomen v.d. ondernemer (per ondernemer)	14 300	16 500	21 300	9 000	9 500
Ondernemersink. (p. ondernemer)	17 500	20 300	25 900	10 900	10 700

⁄. is negatief

1) Van het gemiddelde geïnvesteerde vermogen in glasopstanden, verwarmingsapparatuur, grond en vaste plantopstand.

2) Meer dan 65% van de oppervlakte verwarmd staand glas.

Tabel 2. Spreiding van het netto-overschot per f. 100,-- kosten (aantal bedrijven in procenten)

Rentabiliteitsklasse (netto-overschot in procenten v.d. kosten)	Alle bedrijven	Bedrijven met > 65% 1) verwarmd staand glas		Overige glasbedrijven	
		totaal	waarvan overwegend 2) tomaten	totaal	w.v. met > 65% 1) onverw. staand glas
Aantal bedrijven	57	37	17	20	14
Negatief	%	%	%	%	%
>20	23	24	12	20	21
20-10	19	11	6	35	36
10- 0	18	14	17	25	22
Totaal verliesgevend	60	49	35	80	79
Positief					
0-10	17	19	18	15	14
10-20	10	13	12	5	7
20-30	9	13	23	-	-
>30	4	6	12	-	-
Totaal winstgevend	40	51	65	20	21
	100	100	100	100	100

1) Van het gemiddelde geïnvesteerde vermogen in glasopstanden, verwarmingsapparatuur, grond en vaste plantopstand.
2) Meer dan 65% van de oppervlakte verwarmd staand glas.

Uit tabel 2 (blz. 11) blijkt dat voor 40% van de bedrijven een positief resultaat kon worden berekend. De winstgevende bedrijven vertegenwoordigen echter 65% van de totale opbrengsten per gebied.

§ 3. De spreiding van het ondernemersinkomen

Van het ondernemersinkomen (dat in bijlage 4 naar bestanddelen is gespecificeerd) is in tabel 3 de verdeling weergegeven door vermelding van het aantal ondernemers (in procenten) per inkomensklasse.

Tabel 3. Spreiding van het ondernemersinkomen
(aantal ondernemers per inkomensklasse in procenten)

	Alle bedrijven	Bedr. m. >65% 1) verw. staand glas		Overige glasbedr.	
		totaal	w.v. overwegend 2) tomaten	totaal	w.v. met >65% 1) onverwarmd st. glas
Aantal bedrijven	57	37	17	20	14
Aantal ondernemers	70	49	26	21	14
Inkomensklasse	%	%	%	%	%
Negatief	9	12	4	-	-
f. -,- - <f. 5 000,-	10	4	-	24	21
f. 5 000,- - <f.10 000,-	17	14	19	24	29
f.10 000,- - <f.15 000,-	11	6	8	24	21
f.15 000,- - <f.25 000,-	27	27	31	28	29
f.25 000,- - <f.40 000,-	20	29	23	-	-
f.40 000,- - >f.40 000,-	6	8	15	-	-
	100	100	100	100	100

1) Van het gemiddelde geïnvesteerde vermogen in glasopstanden, verwarmingsapparatuur en vaste plantopstand.
2) Meer dan 65% van de oppervlakte verwarmd staand glas.

§ 4. Vergelijking met vorige jaren

In tabel 4 zijn de resultaten over 1968 vergeleken met die van de voorafgaande jaren.

Hierbij dient te worden opgemerkt, dat de resultaten over de jaren 1962 t/m 1965 betrekking hebben op de glasbedrijven in Venlo-Blerick-Tegelen en, zoals uit het voorgaande blijkt, de cijfers over 1966 t/m 1968 van de glasbedrijven in Noord-Limburg. Bij deze vergelijking dient rekening te worden gehouden met het feit dat in 1962 en 1963 4% rente

en in 1964 en 1965 5% rente werd gecalculeerd, terwijl dit met ingang van 1966 op 6% is gebracht en met het feit dat de oppervlakte verwarmd staand glas in de nieuwe steekproef ± 25% hoger is dan in de oude steekproef.

Bij een vergelijking van bedrijven die zowel in 1967 als in 1968 aan het onderzoek hebben deelgenomen blijkt dat de kosten per saldo met ca. 10% zijn gestegen (1968 t.o.v. 1967). Van deze 10% moet ca. 3% worden toegeschreven aan de stijging van de arbeidskosten. Bij de eerder genoemde vergelijking van 57 bedrijven bleek, dat de arbeidsbezetting gemiddeld per bedrijf gelijk was gebleven; deze 3% is dus in feite door een stijging van de (betaalde en gecalculeerde) lonen ontstaan.

De afschrijvingen en rentekosten stegen (mede ten gevolge van diepteinvesteringen) met 2%, de brandstofkosten eveneens met 2%; materialen en overige kosten met 3%.

De totale opbrengsten zijn gemiddeld met 18% toegenomen; mede daardoor steeg het netto-overschot per f. 100,-- kosten van negatief f. 6,-- in 1967 naar positief f. 1,-- in 1968. (Tabel 4, zie blz. 15)

§ 5. De rentabiliteit van de bedrijven, ingedeeld naar grootte op basis van jaarkosten

Uit tabel 5 blijkt dat de gemiddelde rentabiliteit van de bedrijven oploopt naarmate de bedrijven groter worden. Hierin speelt ongetwijfeld de betere rentabiliteit van de overwegend tomatenbedrijven, die in de groep "grotere" bedrijven met 11 zijn vertegenwoordigd, een rol.

Van de 19 "kleinere" bedrijven waren slechts 2 bedrijven (11%) winstgevend, van de "middelgrotere" en "grotere" bedrijven werd respectievelijk een positief resultaat berekend van 6 (32%) en 15 (79%) bedrijven. (Tabel 5, zie blz. 16.)

§ 6. Vergelijking bedrijfsresultaten over 1968 van het Westland, de Kring en Noord-Limburg

In tabel 6 is tenslotte een vergelijking gemaakt van de stookbedrijven van het Westland, de Kring en Noord-Limburg. (Tabel 6, zie blz. 17.)

Uit deze tabel blijkt dat de resultaten op de stookbedrijven in voornoemde gebieden slechts geringe verschillen vertonen.

De groep "overwegend stooktomaten" echter blijkt in Noord-Limburg belangrijk meer winstgevend te zijn geweest. Van deze 3 gebieden volgt hierbij voor de voornoemde groep "overwegend stooktomaten" de opbrengst per m2 staand glas en een specificatie van de belangrijkste kostensoorten eveneens per m2 staand glas.

	Het Westland		De Kring		Noord-Limburg	
Opbrengsten (netto)		14,40		15,20		15,90
Kosten						
Afschrijvingen en rente	3,80		4,20		4,--	
Arbeidskosten	3,90		4,60		4,30	
Brandstoffen	2,80		3,10		3,10	
Materialen en overige kosten	3,50		3,30		2,90	
Totale kosten		14,--		15,20		14,30
Netto-overschot		0,40		0		1,60

Tabel 4. Vergelijking glasbedrijven periode 1962 t/m 1968 1)
gemiddeld per bedrijf)

	1962	1963	1964	1965	1966 2)	1967	1968
Aantal bedrijven	27	31	32	34	60	58	57
	are	are	are	are	are	are	are
Oppervlakte verwarmd staand glas	31	31	31	31	41	43	43
Oppervlakte onverw. staand glas	26	23	27	29	22	22	22
Oppervlakte tuinbouw open grond	96	83	87	87	34	27	24
Arbeidsbezetting	2,66	2,60	2,76	2,61	2,50	2,47	2,48
Geïnvesteerd vermogen	141 000	145 000	161 000	163 000	171 000	160 000	157 000
Opbrengsten	61 190	62 260	60 570	63 570	76 240	69 100	82 400
Kosten	50 280	54 190	61 060	62 330	71 810	73 700	81 400
Netto-overschot	10 910	8 070	⁄. 490	1 240	4 430	⁄. 4 600	1 000
Netto-overschot:							
per f. 100,- kosten (gew.)	22	15	⁄. 1	2	6	⁄. 6	1
per f. 100,- geïnv.verm. (gew.)	8	6	0	1	3	⁄. 3	1
per manjaar	4 100	3 100	⁄. 180	480	1 770	⁄. 1 900	400
Inkomen							
Arb.inkomen per manjaar	9 820	9 060	6 570	8 360	10 560	7 700	10 800
Arb.ink.v.d. ondern.(p.ondern.)	15 010	13 990	8 460	10 730	14 850	8 600	14 300
Ondernemersink. (p.ondern.)	16 970	16 440	11 650	13 850	18 830	11 800	17 500

⁄. is negatief.

1) 1967 en 1968 voorlopige cijfers.
2) Nieuwe steekproef.

Tabel 5. De rentabiliteit van de bedrijven ingedeeld naar grootte op basis van jaarkosten (voorlopige cijfers gemiddeld per bedrijf)

	Totaal	Kleinere bedrijven	Middelgrotere bedrijven	Grotere bedrijven
Aantal bedrijven	57	19	19	19
Opbrengsten	82 400	34 500	61 500	151 200
Kosten	81 400	41 500	66 300	136 300
Netto-overschot	1 000	./. 7 000	./. 4 800	14 900
Netto-overschot:				
per f. 100,-- kosten (gewogen)	1	./. 16	./. 7	11
per f. 100,-- kosten (ongewogen)	./. 5	./. 17	./. 7	10
winstgevende bedrijven in %	40	11	32	79
Bedrijfstype	Aantal bedrijven			
Verwarmd staand glas > 65%	37	5	16	16
Waarvan overwegend tomaten	(17)	(2)	(4)	(11)
Waarvan overige stookbedrijven	(20)	(3)	(12)	(5)
Onverwarmd staand glas > 65%	14	13	1	-
Overige glasbedrijven	6	1	2	3
Totaal	57	19	19	19

Tabel 6. Vergelijking bedrijfsresultaten over 1968 van het Westland, de Kring en Noord-Limburg (voorlopige cijfers gemiddeld per bedrijf)

	Bedrijven met meer dan 65% verwarmd staand glas 1)					
	alle bedrijven			waarvan overwegend tomaten		
	Het Westland	De Kring	N.-Limburg	Het Westland	De Kring	N.-Limburg
Aantal bedrijven	57	46	37	36	27	17
Staand glas verwarmd (are)	74	68	61	82	70	68
Staand glas onverwarmd (are)	6	3	9	7	2	10
Plat glas en open grond (are)	10	13	21	10	6	24
Arbeidsbezetting in manjaren	2,98	2,89	2,76	3,04	2,83	3,14
Geïnvesteerd vermogen p. 1-1-'68	227 000	210 000	185 000	242 000	213 000	215 000
Idem per manjaar arbeidsbezetting	76 000	73 000	67 000	80 000	75 000	68 000
Opbrengsten	123 300	112 800	101 500	128 300	109 200	124 400
Kosten	120 100	111 800	97 400	124 600	109 300	112 000
Netto-overschot	3 200	1 000	4 100	3 700	./. 100	12 400
Netto-overschot:						
per f. 100,- kosten (gewogen)	3	1	4	3	0	11
per f. 100,- geïnv. vermogen (gewogen)	1	0	2	2	0	6
per manjaar arbeidsbezetting	1 100	400	1 500	1 200	0	3 900
Inkomen						
Arbeidsinkomen per manjaar	12 100	11 800	11 900	12 500	11 600	14 600
Arbeidsinkomen v.d. ondernemer 2)	16 000	13 900	16 500	15 900	13 200	21 300
Ondernemersinkomen 2)	21 400	18 300	20 300	21 900	18 200	25 900

1) Van het gemiddelde geïnvesteerde vermogen in glasopstanden, verwarmingsapparatuur, grond en vaste plantopstand.
2) Per ondernemer.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Grondgebruik en arbeidsbezetting over 1968
Gemiddeld per bedrijf

	Alle bedrijven	Bedrijven met > 65% 1) verwarmd staand glas		Overige glasbedrijven	
		totaal	waarvan overwegend tomaten 2)	totaal	w.v. met > 65% 1) onv. staand glas
Aantal bedrijven	57	37	17	20	14
Staand glas verwarmd	are	are	are	are	are
Tomaten	28	40	64	6	-
Augurken	7	10	3	3	-
Overig	8	11	1	2	1
Staand glas onverwarmd					
Tomaten	12	6	5	23	23
Augurken	9	3	4	18	20
Overig	1	-	1	3	3
Opengrondstuinbouw					
Groente en vroege aardappelen	24	21	24	32	28
Braak en dennenbos	12	11	10	12	5
Totaal tuinbouw	101	102	112	99	80
Landbouw en veeteelt	11	8	6	17	19
Verhuurd	13	19	29	3	4
Erf, blijvende paden enz.	22	24	28	16	16
Kadastrale oppervlakte	147	153	175	135	119
Waarvan eigendom	127	140	154	102	80
Aantal ondernemers per bedrijf	1,23	1,32	1,53	1,05	1,00
	manjaren	manjaren	manjaren	manjaren	manjaren
Arbeid van de ondernemer(s)	1,37	1,48	1,69	1,17	1,12
Arbeid van de gezinsleden	0,39	0,45	0,30	0,29	0,15
Arbeid van vast personeel	0,43	0,49	0,70	0,31	0,17
Arbeid van los personeel	0,29	0,34	0,45	0,20	0,17
Totale arbeidsbezetting	2.48	2.76	3.14	1,97	1,61
Arbeid door de ondernemers en gezinsleden (in proc.)	71	70	64	74	79

1) Van het gemiddelde geïnvesteerde vermogen in glasopstanden. verwarmingsapparatuur. grond en vaste plantopstand.
2) Meer dan 65% van de oppervlakte verwarmd staand glas.

BIJLAGE 2

Bedrijfsresultaten over 1968
(voorlopige cijfers gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Bedrijven met > 65% verwarmd staand glas		Overige glasbedrijven	
		totaal	waarvan overwegend tomaten	totaal	w.v. met > 65% onv. staand glas
Aantal bedrijven	57	37	17	20	14
Omzet in procenten	100	80	45	20	11
Geïnvesteerd vermogen per 1-1-1968	157 000	185 000	215 000	105 000	87 000
Kosten					
Afschrijvingen	13 600	16 400	19 000	8 500	6 600
Huur en pacht	400	300	200	500	500
Rente	9 100	10 900	12 600	5 800	4 600
Arbeid betaald personeel	5 600	6 900	10 500	3 200	2 100
Arbeid ondernemers	16 500	17 800	20 300	14 000	13 500
Arbeid gezinsleden	3 700	4 300	2 700	2 800	1 500
Brandstoffen	14 600	19 900	24 600	4 600	1 600
Overige materialen	8 400	9 400	9 300	6 500	5 000
Diensten van derden en overige kosten	9 500	11 500	12 800	5 800	4 200
Totaal	81 400	97 400	112 000	51 700	39 600
Opbrengsten					
Tuinbouwprodukten	81 800	100 500	124 000	47 100	35 700
Overige opbrengsten	600	1 000	400	-	% 100
Totaal	82 400	101 500	124 400	47 100	35 600
Netto-overschot	1 000	4 100	12 400	% 4 600	% 4 000
Netto-overschot:					
per f. 100,- kosten (gewogen)	1	4	11	% 9	% 10
per f. 100,- kosten (ongewogen)	% 5	% 1	7	% 11	% 11
per f. 100,- geïnvesteerd vermogen (gewogen)	1	2	6	% 4	% 5
Per manjaar arbeidsbezetting	400	1 500	3 900	% 2 300	% 2 500
Inkomen					
Arbeidsinkomen per manjaar	10 800	11 900	14 600	7 900	8 100
Arbeidsinkomen v.d. ondernemer (p. ondernemer)	14 300	16 500	21 300	9 000	9 500
Ondernemersinkomen (per ondernemer	17 500	20 300	25 900	10 900	10 700
Geografische ligging der bedr. Venlo	39	22	10	17	12
Dorpen rondom Venlo	18	15	7	3	2

BIJLAGE 3

Spreiding van het netto-overschot per f. 100,-- kosten (elk vakje stelt een bedrijf voor)

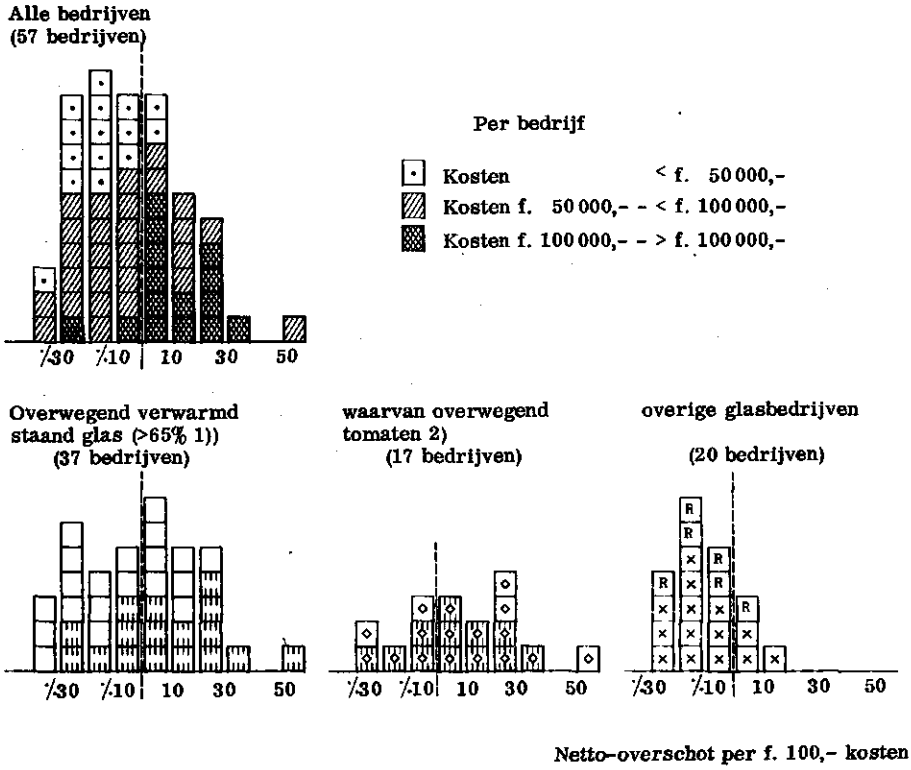

- overwegend verwarmd overig
- overwegend verwarmd tomaten
- waarvan bedrijven met gem. plantdatum vóór 16-1
- waarvan bedrijven met gem. plantdatum vanaf 16-1
- overwegend onverwarmd staand glas 1)
- gemengde glasbedrijven

1) Van het gemiddeld geïnvesteerde vermogen in glasopstanden, verwarmingsapparatuur, grond en vaste plantopstand.

2) > 65% van de oppervlakte verwarmd staand glas.

BIJLAGE 4

Inkomen uit het bedrijf over 1968
(voorlopige cijfers, gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven	Bedrijven met meer dan 65% verwarmd staand glas		Overige glasbedrijven	
		totaal	waarvan overwegend tomaten	totaal	w.v. met meer dan 65% onv. st. glas
Aantal bedrijven	57	37	17	20	14
Aantal ondernemers	70	49	26	21	14
Netto-overschot	900	3 100	8 100	⁄. 4 400	⁄. 4 000
Handenarbeid ondernemer	13 400	13 400	13 200	13 400	13 500
Arbeidsinkomen van de ondernemer	14 300	16 500	21 300	9 000	9 500
Rente meer berekend dan betaald	3 200	3 800	4 600	1 900	1 200
Ondernemersinkomen	17 500	20 300	25 900	10 900	10 700
Handenarbeid gezinsleden	3 000	3 200	1 700	2 600	1 500
Gezinsinkomen uit bedrijf	20 500	23 500	27 600	13 500	12 200

BIJLAGE 5

Algemene toelichting

A. De kosten en de opbrengsten

1. Gewaardeerde kosten

De bedrijfsresultaten zijn bepaald volgens de bij het L.E.I. gebruikelijke methode. Deze houdt in, dat de berekening van rente en afschrijving van de duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de vervangingswaarde en dat de kosten, welke niet tevens uitgaven zijn (handenarbeid van de ondernemer en zijn gezin, rente van eigen vermogen e.d.) zijn gewaardeerd.

Voor deze kostenwaardering zijn de benodigde gegevens op het bedrijf verzameld.

Rente en afschrijving

De berekening van de rente had plaats op basis van 6% over het - nader omschreven - in het bedrijf vastgelegde vermogen.

De afschrijvingen zijn brekend op grond van bij het L.E.I. bestaande inzichten met betrekking tot de economische levensduur en het waardeverloop van de onderscheiden duurzame produktiemiddelen. Ten aanzien van schuren, glasopstanden en verwarmingsinstallaties is een degressief dalend waardeverloop verondersteld (afschrijving tegen een afnemend percentage van de nieuwwaarde). Voor de overige slijtende produktiemiddelen is de afschrijving berekend op basis van een vast percentage van de nieuwwaarde.

Arbeid van ondernemer en gezinsleden

Als vergoeding voor de arbeid, welke door de ondernemer en zijn gezinsleden is verricht, is alleen de handenarbeid in rekening gebracht.
Voor een waardering van de kosten, welke voor leiding en toezicht door de ondernemer waren in te calculeren, ontbreken namelijk de daartoe benodigde normatieve gegevens.

De kosten van de handenarbeid zijn berekend op basis van een taxatie van de door de ondernemer en zijn gezinsleden verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is gewaardeerd overeenkomstig het loon (inclusief sociale lasten) volgens de Collectieve Arbeidsovereenkomst voor volwassen mannelijke en vrouwelijke arbeiders en jeugdigen, met dien verstande dat voor overuren geen toeslag op het normale uurtarief is toegepast.
Op grond van de C.A.O. zijn voor de ondernemer en gezinsleden een prestatietoeslag en een vakantietoeslag gecalculeerd. Vervolgens is het loon verhoogd met diplomatoeslag voor alle werkenden ouder dan 22 jaar, alsmede een waarderingstoeslag voor hen die ouder zijn dan 20 jaar. Het berekende loon voor de ondernemer is inclusief voormanstoeslag.

2. Betaalde kosten

De betaalde kosten over 1968 waren ten tijde van het onderzoek nog niet bekend. Deze moesten derhalve worden begroot. Voor deze begroting is gebruik gemaakt van de fiscale boekhouding over 1967, dan wel van de bescheiden die de basis vormen voor de vaststelling van de fiscale jaarrekening over 1968.
In vorige jaren is gebleken dat er gemiddeld geringe verschillen voorkomen tussen de begrote kosten en de werkelijke kosten.

3. De opbrengsten

Wat de opbrengsten betreft, de verkopen geschiedden grotendeels via de plaatselijke veilingen, welke ons desgevraagd een opgave verstrekten van de nettoveilingomzet per deelnemer 1). Dit was mogelijk dank zij de machtiging die voor dit doel

1) De omzetten van de 18 bedrijven gelegen in de dorpen rondom Venlo werden verstrekt door de plaatselijke tuinbouwverenigingen.

door de tuinders was verleend.

De opbrengsten die niet via de veiling werden verkregen zijn, insamenwerking met de deelnemers, geschat tijdens het bezoek dat in het begin van 1969 aan de bedrijven werd gebracht.

Mutaties in de waarde van de plantopstand zijn, hetzij positief (waardestijging van jonge plantopstanden of uitbreiding van het areaal), hetzij negatief (afschrijving op volwassen plantopstanden of inkrimping van het areaal) eveneens onder de opbrengsten verantwoord.

B. Kengetallen

Vele cijfers (kosten, opbrengsten, vermogen, grondgebruik en arbeidsbezetting) zijn voor de onderscheiden groepen in een gemiddelde per bedrijf tot uitdrukking gebracht. Dit gemiddelde is berekend door de totalen van de absolute cijfers te delen door het aantal bedrijven.

Het gezinsinkomen en de bestanddelen daarvan zijn gemiddeld per ondernemer, het arbeidsinkomen tevens in een gemiddelde per manjaar weergegeven.

1. Het netto-overschot

Het economische resultaat wordt tot uitdrukking gebracht door middel van het begrip netto-overschot. Het wordt gevormd door het verschil tussen de opbrengsten en de kosten.

In de kosten is geen bedrag opgenomen als vergoeding voor de functie van leiding en toezicht van de ondernemer. Daar deze kostenelementen derhalve nog in het netto-overschot aanwezig zijn, mag dit laatste niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

2. Netto-overschot gemiddeld per bedrijf

De kosten, de opbrengsten en het netto-overschot zijn voor elke onderscheiden groep van bedrijven in een gemiddeld bedrag per bedrijf weergegeven. Behalve in absolute bedragen per bedrijf is het netto-overschot - ten behoeve van de vergelijkbaarheid met andere typen en takken van bedrijf - vervolgens door middel van de volgende verhoudingsgetallen tot uitdrukking gebracht.

3. Netto-overschot per f. 100,- kosten

Dit kengetal is zowel in een gewogen als in ongewogen gemiddelde tot uitdrukking gebracht. Bij de berekening van het gewogen kengetal is het totale netto-overschot van alle bedrijven van een groep gedeeld door 1% van het totaal van de kosten van die bedrijven. Voor de berekening van het ongewogen gemiddelde is deze deling voor elk bedrijf afzonderlijk verricht, waarna het gemiddelde van de kengetallen werd vastgesteld.

4. Netto-overschot per f. 100,- geïnvesteerd vermogen per 1-1-1968 1)

Het geïnvesteerde vermogen is voorgesteld door het bedrag, dat verkregen wordt door optelling van:

1. de verkoopwaarde van de grond;
2. de economische boekwaarde van de dode en levende inventaris;
3. de normale behoefte aan vlottende middelen.

De berekeningen hiervan zijn gebaseerd op globale taxaties naar de toestand bij de aanvang van het kalenderjaar, zulks met de beperking dat ten aanzien van duurzame slijtende produktiemiddelen die geen betrekking hebben op schuren, glasopstanden en verwarmingsinstallaties is verondersteld dat zij op dat moment een waarde hadden van 50% van de nieuwwaarde. Deze laatste categorie maakte voor ca. 18% deel uit het totale vermogen, dat op deze basis berekend per 1-1-1968 in de slijtende duurzame produktiemiddelen was opgesloten.

---

1) Deze investering omvat ook de bedrijfsonderdelen die door de ondernemer zijn gepacht.

5. Netto-overschot per manjaar arbeidsbezetting

Voor de berekening van dit kengetal is het netto-overschot gedeeld door de - tot volwaardige arbeidskrachten herleide en in manjaren uitgedrukte - arbeidsbezetting.

Voor de berekening van de arbeidsbezetting had een taxatie plaats van de arbeidstijd per arbeidskracht gedurende het boekjaar. De totale arbeidstijd per bedrijf werd vervolgens uitgedrukt in manjaren volwaardige arbeidskracht, waarbij voor arbeid door jeugdigen de volgende wegingscoëfficienten werden toegepast:

14 jaar	30%
15 jaar	45%
16 jaar	65%
17 jaar	80%
18 jaar	90%
> 18 jaar	100%

Deze waarderingsnormen gelden voor arbeid verricht door mannen zowel als door vrouwen.

6. Netto-overschot per m2 staand glas

Voor de berekening van dit kengetal is het netto-overschot voorgesteld per m2 staand glas. Aangezien het netto-overschot niet afzonderlijk van de opengrondsteelten kon worden vastgesteld is het totale netto-overschot toegerekend aan het staand glas.

C. Het inkomen

Het arbeidsinkomen per manjaar

Van het inkomen per produktiefactor is allen het arbeidsinkomen - per manjaar arbeidsbezetting - tot uitdrukking gebracht.

Onder het arbeidsinkomen is verstaan het bedrag dat door hen, die arbeid in het bedrijf hebben verricht, te zamen als inkomen is genoten. Het is berekend door het netto-overschot te vermeerderen met het bedrag dat als kosten van arbeid is opgenomen. Na deling van dit inkomen door het aantal - tot volwaardige arbeidskrachten herleide - manjaren wordt het bedrag gevonden dat gemiddeld per manjaar als inkomen werd verkregen.

Het inkomen van de ondernemer

Voorts is berekend, welk bedrag uit de bedrijfsexploitatie aan de ondernemer ten deel viel. In de eerste plaats betreft dit de vergoeding die, bij de berekening van het netto-overschot, in de kosten is gecalculeerd voor de handenarbeid die door de ondernemer persoonlijk in het bedrijf is verricht. Voegen wij dit bedrag toe aan het netto-overschot, dan ontstaat het bedrag dat als arbeidsinkomen van de ondernemer is aangeduid.

De kosten bevatten voorts een rentevergoeding voor het vermogen dat in het bedrijf is geïnvesteerd. Voor zover het bedrag van deze vergoeding hoger is dan het bedrag, dat door de ondernemer aan rente voor geleende gelden is betaald, vormt het verschil daarvan eveneens een bestanddeel van het inkomen van de ondernemer.

Bij toevoeging van laatstgenoemd inkomensbestanddeel aan het arbeidsinkomen van de ondernemer wordt het bedrag verkregen dat met ondernemersinkomen is aangeduid.

Tenslotte is ook het gezinsinkomen van de ondernemer voor zover uit het bedrijf verkregen tot uitdrukking gebracht. Dit bedrag betreft het ondernemersinkomen, verhoogd met het - als kosten gecalculeerde - bedrag voor de handenarbeid welke door gezinsleden in het bedrijf is verricht.

In de reeks Verslagen van het Landbouw-Economisch Instituut zijn op dit gebied onder meer reeds verschenen

Verslag		Prijs
No. 4.5	Rentabiliteit van de glastuinbouw in Noord-Limburg, voorlopige berekening 1967, juli 1968	f. 3,--
No. 4.8	Rentabiliteit van de bloementeelt te Aalsmeer, voorlopige berekening 1967, augustus 1968	f. 3,--
No. 4.13	Rentabiliteit van het kwekersbedrijf in de Bloembollenstreek en in het Grootslag, voorlopige berekening 1967, november 1968	f. 3,--
No. 4.16	Rentabiliteit van de groenteteelt in de open grond op het eiland IJsselmonde en in Randgebieden van het Geestmerambacht, voorlopige berekening 1967/1968, november 1968	f. 3,--
No. 4.19	Rentabiliteit van de tuinbouw in het Zuidhollands Glasdistrict, voorlopige berekening 1968, juni 1969	f. 4,50

EEN VOLLEDIGE LIJST VAN ACTUELE L.E.I.-PUBLIKATIES OP AANVRAAG GRATIS VERKRIJGBAAR